

Notícia de Jaume Vicens i Vives

Què hauria dit Jaume Vicens i Vives, si hagués pogut veure que l'exemplar de la *Revista de Girona* on publiquem un dossier commemorant el centenari del seu naixement i el cinquantenari de la seva mort comparteix planes amb uns articles sobre les tres convocatòries dels referèndums sobre la independència de Catalunya a les nostres comarques? Com a català i com a home atent al seu temps, no ens sembla que li hagués desplaçat; com a historiador i com a intel·lectual, potser ens hauria advertit un cop més de les escasses possibilitats que li semblava que té Catalunya d'aconseguir un Estat propi. Ens ho recorda Enric Pujol en el seu article, on explica que Jaume Vicens ni tan sols no es plantejava aquesta possibilitat. La descartava per inviable. Però Pujol també ens indica que Vicens

i Vives va matisar i va ampliar més d'un aspecte a la segona edició de *Notícia de Catalunya* perquè era un home enormement receptiu, amb una gran intuïció, amb una gran ambició i amb una enorme capacitat per adaptar-se a tots els canvis. I, entre la primera edició i la segona, amb prou feines si havien passat sis anys.

Jaume Vicens era també un home profundament gironí i content de ser-ho, tal com ens recorda Joaquim Nadal en un altre article, i mentre llegíem aquest dossier no hem pogut deixar de pensar més d'un cop en Agustí Calvet i Pascual, *Gaziel*, un altre home de les nostres comarques a qui va tocar viure –i sobreviure– els pitjors anys del franquisme. Com Vicens, *Gaziel* també es va plantejar què érem els catalans i què podia arribar a ser Catalunya, en uns moments en què no tan sols era incòmode

donar-hi qualsevol resposta, sinó fins i tot fer-se la pregunta. La millor síntesi del que pensava Vicens i Vives la trobem a *Notícia de Catalunya*; la d'Agustí Calvet, a *Quina mena de gent som*, quatre assaigs que va escriure entre 1938 i 1947. Tots dos optaven pel pacte perquè estimaven i reivindicaven Catalunya, però també perquè eren pragmàtics i pensaven que era l'únic camí possible. També Salvador Espriu va venir a dir el mateix anys més tard. És així? Avui, una part dels catalans –però només una part– sembla que els contradiguin. Però avui també convé llegir i rellegir Vicens i Vives o *Gaziel* més que mai, ni que sigui per entendre que la història no només es fa a base de desitjos o de proclames. *Notícia de Catalunya* ho deixa ben clar. Ara bé, també és veritat que, tal com escriu Borja de Riquer a l'avantpròleg, un dels motius pels quals Jaume Vicens i Vives va escriure aquest llibre va ser perquè volia bastir un pont de diàleg amb Rafael Calvo Serer, amb Florentino Pérez Embid i amb els espanyols més oberts de la branca de l'Opus Dei dels cinquanta. Paral·lelament, Carles Riba feia el mateix amb exfalangistes com Dionisio Ridruejo. Tots dos volien obtenir un permís per publicar una revista cultural en català. Deu voler dir alguna cosa, que ni l'un ni l'altre no l'obtinguessin.

Fotomuntatge sobre una fotografia d'una urna. Foto Rama [Wikimedia Commons, CC-by-sa-2.0-fr].